СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ МЕДСЕСТРИНСЬКОГО ПРОЦЕСУ В ХІРУРГІЇ

(назва освітнього компонента)

Спеціальність: **І5 «Медсестринство»**
(код та назва спеціальності)
Освітньо-професійна програма: **Сестринська справа**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 14**
Форма здобуття освіти: **заочна**
(очна (денна) або заочна)
Рік навчання: **2**
Семестр(и): **3**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття:
лекції/практичні/консультації
Підсумковий контроль: **діф.залік**
Пререквізити: **ОК3, ОК5, ОК9, ОК10, ОК19, ОК24**

Кафедра/підрозділ: **кафедра хірургії №2,** проспект Незалежності, 13, 8-й поверх

Керівник освітнього компонента: професор **Криворучко Ігор Андрійович**,
email: ia.kryvoruchko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3289

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Організація та проведення медсестринського процесу в хірургії» є складовою частиною освітнього компоненту «Клінічне медсестринство», яка включає ще «Організація та проведення сестринського процесу у внутрішній медицині, в педіатрії та хірургії» і є однією з основних клінічних освітніх компонентів підготовки магістра за спеціальністю «Медсестринство», під час вивчення якої відбувається засвоєння здобувачами вищої освіти методів діагностики хірургічних хвороб, їх лікування та профілактика, діагностика та невідкладна допомога при травмах, опіках та відмороженнях. «Організація та проведення медсестринського процесу в хірургії» – клінічний освітній компонент, якій вивчає основні причини, механізм розвитку хірургічних захворювань; основні симптоми та синдроми гострих хірургічних захворювань внутрішніх органів; діагностику та невідкладну допомогу при травмах, опіках та відмороженнях, перебіг хірургічних захворювань та диференціальну діагностику; значення додаткових (лабораторних, інструментальних тощо) методів обстеження; сучасні принципи та методи лікування відповідно до протоколів; можливу профілактику хірургічних захворювань. У магістрів спеціальності «Медсестринство» формуються теоретичні знання, практичні уміння та навичок з наступних напрямків: обстеження, ведення хворих з хірургічною патологією; діагностика ускладнень та невідкладних станів у хворих в хірургічних відділеннях; особливості ведення хворих з хірургічною патологією в періопераційному періоді, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики, оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень; виконувати медичні маніпуляції, розв'язувати задачі організаційно-управлінського, дослідницького та інноваційного характеру у медсестринстві.

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувачами вищої освіти, необхідного для засвоєння освітнього компоненту або її розділу.

МЕТА КУРСУ: підготувати на високому фаховому рівні медичну сестру для роботи в хірургічних відділеннях стаціонару та поліклініки, підготовка фахівця здатного розв'язувати задачі організаційно-управлінського, дослідницького та інноваційного характеру у медсестринстві, яка повинна спостерігати за хворими, оцінювати їхній стан, досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій, складати план медсестринського догляду за пацієнтом, доглядати за хворими, надавати першу долікарську допомогу, проводити профілактику післяопераційних ускладнень, диспансерне спостереження за хворими. Професійна підготовка конкурентно-спроможного, висококваліфікованого, компетентного фахівця, здатного вирішувати практичні проблеми і задачі організації, управління та контролю роботи сестринських структурних підрозділів в лікувально-профілактичних закладах, здійснювати науково-дослідну роботу та викладацьку діяльність за спеціальністю «Медсестринство». Забезпечити здобуття поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок, загальних засад методології наукової та професійної діяльності, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: ПРН 1,3-6,11-13,16

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (4 год.):

1. Основні принципи надання хірургічної допомоги населенню України та її правові аспекти. Організація та проведення медсестринського процесу в хірургії в сучасних умовах військового стану. Етика та деонтологія в хірургії.
2. Особливості роботи медичної сестри-магістра у відділенні хірургічної інфекції. Будова, характеристика вогнепальної рани. Хірургічна обробка ран. Гнійна хірургічна інфекція. Клінічне обстеження пацієнтів із закритою та відкритою механічною травмами грудної клітки, черевної порожнини, з термічною травмою, з бойовими травмами.

Перелік тем практичних занять (16 год.):

1. Основні принципи надання хірургічної допомоги населенню України та її правові аспекти. Організація та проведення медсестринського процесу в хірургії, у тому числі - в умовах військового стану. Пошкоджувальні фактори тканин людини при вогнепальному та вибуховому пораненнях. Особливості структурних і функціональних змін тканин залежно від виду зброї.

Поняття про хірургію та хірургічні хвороб. Нарис з історії хірургії. Організація хірургічної допомоги в Україні. Розвиток сестринської справи. Етичне прийняття рішень у медсестринстві з хірургії. Положення про операційний блок. Поняття про операційний блок. Обов'язки операційної сестри. Правила поведінки в операційній. Прибирання операційної. Додаткові приміщення операційного блоку. Положення про перев'язувальну. Перев'язувальна. Обов'язки перев'язувальної медичної сестри. Інфекційний контроль роботи хірургічного стаціонару. Пошкоджувальні фактори тканин людини при вогнепальному та вибуховому пораненнях.

2. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в відділенні хірургічної інфекції. Місцева гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та специфічна хірургічна інфекція. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Гостра кишкова непрохідність. Гострий перитоніт. Сучасні можливості протидії гнійній інфекції при бойовій травмі.

Положення про хірургічне відділення та його планування. Приймальне відділення. Хірургічне відділення. Сестринський пост. Маніпуляційний кабінет. Антисептика, її види, характеристика. Основні принципи асептики. Особливості роботи медичної сестри у відділенні хірургічної інфекції. Поняття про хірургічну інфекцію. Місцеві ознаки хірургічних інфекційних захворювань. Загальні ознаки хірургічних інфекційних захворювань. Гострі інфекційні захворювання шкіри і підшкірної клітковини, лімфатичних вузлів та судин, потових залоз. Гнійні захворювання кісток. Остеомієліт. Гнійні захворювання пальців. Поняття про анаеробну інфекцію. Газова гангрена. Загальна гнійна інфекція (сепсис). Хронічна хірургічна специфічна інфекція (туберкульоз, актиномікоз, дифтерія ран, сифіліс, сказ, СНІД). Догляд за хворими з хірургічною інфекцією.

3. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в обстеженні хворих з кровотечою. Характеристика вогнепальної рани. Ушкодження м'яких тканин. Зупинка кровотечі. Хірургічна обробка ран. Система лікування бойових травм. Ускладнення виразкової хвороби. Синдром гострих шлунково-кишкових кровотеч.

Поняття про кровотечу та гемостаз. Кровотеча. Основні ознаки кровотечі. Основні принципи лікування кровотеч. Ускладнення кровотеч. Непритомність. Колапс. Геморагічний шок. Догляд за хворими з кровотечею. Участь медичної сестри у зупинені кровотечі. Догляд за хворими з внутрішніми кровотечами. Особливості догляду за хворими із зовнішньою кровотечею. Основи ізосерології та система груп крові. Характеристика груп крові. Методика визначення групи крові. Помилки при визначенні групової належності крові. Сумісність груп крові. Резус-фактор та методики його визначення. Поняття про резус-фактор. Методики визначення резус-фактора і резус-антитіл. Сучасні погляди на переливання крові. Ускладнення при переливанні крові та кровозамінників. Догляд за хворим під час і після переливання гемотрансфузійних рідин.

4. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в клінічному обстеженні пацієнтів із закритими та відкритими механічними ушкодженнями, термічною травмою. Компартмент-синдром. Хірургічне лікування постраждалих із політравмами. Хірургія печінки і позапечінкових жовчних ходів. Гостра механічна жовтяниця . Диференційований залік.

Поняття про ізольовану травму та політравму. Шок при травмі. Основні ознаки та принципи лікування шоку. Догляд за хворими з травматичним шоком. Участь медичної сестри у зупинені зовнішньої кровотечі. Особливості догляду за хворими із зовнішньою кровотечею. Догляд за хворими з пошкодженням внутрішніх органів та кровотечею. Догляд за хворими з захворюваннями печінки та жовчних шляхів, що ускладнені механічною жовтяницею. Сучасні погляди на лікування хворих на механічну жовтяницю.

Перелік тем самостійної роботи студента (70 год.)

1. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в хірургічному відділенні. Класифікація хірургічної допомоги. Менеджмент в хірургії – організація хірургічної допомоги та управління ресурсами в умовах обмежених можливостей. Основи тактичної медицини - навчання основам надання першої допомоги в бойових умовах: при пораненнях, травмах, ураженнях. Сучасні технології вибору методів лікування вогнепальних поранень, ушкоджень.
2. Роль медичної сестри-магістра в передопераційної підготовки пацієнтів. Хірургічна термінологія. Види хірургічних втручань. Хірургічний ризик. Передопераційна допомога та діагностика хірургічних захворювань. Особливості уражень різними видами зброї та військові рани.
3. Операційна медсестра – магістр як асистент хірурга. Хірургічна рана. Принципи дренування та декомпресії. Види, покази, та техніка виконання первинної та вторинної обробки рани. Організація роботи і завдання персоналу операційної. Хірургічний інструментарій, шовний матеріал. Техніка і хід операцій.
4. Значення медичної сестри-магістра в організація та проведенні сестринського процесу в спінені кровотечі та захисту ран в бойових і небойових умовах. Види ран, характерні ознаки ран та кровотечі. Алгоритм надання допомоги при кровотечах. Правила накладання кровоспинного джгута, тугої пов'язки та турнікету.
5. Мета та завдання медичної сестри-магістра в організації сестринського догляду за хворими при різних видах оперативних втручань грудної, черевної порожнин. Ранні, пізні післяопераційні ускладнення.
6. Значення медичної сестри-магістра в діагностиці та лікуванні закритих травм живота з ушкодженням внутрішніх органів. Ушкодження органів заочеревинного простору. Клінічне обстеження пацієнтів з ушкодженнями та хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Синдром "гострого живота". Больовий синдром у хірургічних хворих.
7. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра з хірургічною судинною патологією вен. Гострий тромбофлебіт. Класифікація. Клінічна картина. Диференціальна діагностика. Посттромбофлебітична хвороба. Хвороба і синдром Рейно. Поранення судин.

8. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в діагностиці та лікуванні хвороб кишечника. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона. Уроджені захворювання товстої кишки.

9. Значення, особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра в клініко-лабораторної оцінки гемостазіологічного стану. Діагностика внутрішньої та зовнішньої кровотечі. Гемотрансфузія та інфузія, в зоні бойових дій. Покази, протипокази, техніка переливання, можливі ускладнення, профілактика ускладнень.

10. Особливості роботи медичної сестри-магістра з хворими на синдром порушення периферичного кровообігу, змертвіння (некрози), виразки, нориці.

11. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра при діагностиці та лікуванні: механічної жовтяниці, синдрома портальної гіпертензії, печінкової недостатності.

12. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра при діагностиці та лікуванні: гострих порушень мезентеріального кровообігу, надання хірургічної допомоги вагітним, хворим похилого віку.

13. Роль медичної сестри-магістра в клінічному обстеженні пацієнтів із закритою та відкритою механічною травмами, з термічною травмою. Шок і політравма у хірургічних хворих.

14. Значення організаційної роботи медичної сестри-магістра в клінічному обстеженні пацієнтів з ушкодженнями та хірургічними захворюваннями грудної клітки та її органів. Гостра хірургічна патологія органів дихання та серця. Гостра хірургічна патологія легень, плеври.

15. Здійснення плану медсестринського догляду при захворюваннях голови, шиї захворювання грудної, щитовидної залози, захворювання прямої кишки.

16. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра з хворими на захворювання судин нижньої кінцівки. Оцінка синдрому болю в кінцівках при проведенні діагностики та диференційної діагностики судинних захворювань, уражень нервової системи та патології опорно-рухового апарату.

17. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра при діагностиці та надання невідкладної допомоги при внутрішніх та зовнішніх кровотечах. Синдром гострих шлунково-кишкових кровотеч.

18. Особливості організаційної роботи медичної сестри-магістра при надання допомоги пацієнтам з хірургічною патологією та супутніми порушеннями дихальної системи, порушенням серцево-судинної діяльності, при післяопераційних ускладненнях.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попереднім узгодженням.
Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, дебати.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Для компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «**диференційований залік**» передбачається врахування **загальної навчальної діяльності (ЗНД)**.

Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне оцінок за семестр вивчення компонента (з точністю до сотих) за таблицею 1, автоматично в рамках функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2 від 120 до 200 балів.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

ОД=ЗНД+ІЗ+ДЗ

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle
- *інші вимоги кафедри*

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Медсестринство у внутрішній медицині: підручник / О.С. Стасишин, В.В. Стасюк, І.М. Бандура, І.В. Вібла та ін. — 6-е видання, 2023.- 496 с.
2. Клінічний догляд за Маклаудом: навч.посібник / Анна Р. Довер, Дж.Аластер Іннес, Карен Фейргерст; - 15-е видання. - К.: ВСВ «Медицина», 2024. – 496 с.
3. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. — 5-е видання. - К.: ВСВ «Медицина», 2023. – 560 с.
4. Алгоритми медичних маніпуляцій: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та закладів фахової передвищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» / Л. С. Білик [та ін.]; ред. Л. С. Білик. – Вінниця : Нова Книга, 2021.
5. Організація роботи операційної медсестри: навч. посіб. / Р. О. Сабадишин [и др.]. - Винница : Нова книга, 2020. - 248 с.

6. Р. О. Сабадишин, О. В. Маркович, Б. З. Чижишин та ін. Навчальний посібник. «Теоретичні і практичні основи процесу сестринського догляду за пацієнтами». – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 240 с.
7. Клінічне медсестринство в хірургії: Навчальний посібник для студентів II курсу бакалаврату медичного факультету/ Я.М. Попович Ужгород – 2020. - 237 с.

Завідувач кафедри хірургії №2 Криворучко І. А.